

RAZGOVORI SA GURĐIJEVIM

U Gurđijevljevom stanu jednog dana, dok smo čekali ručak, primetio sam nekoliko žena koje nisam sretao ranije, očigledno Amerikanki. Posle nekog vremena ušli smo unutra i seli za sto iščekujući Gurđijeva da uđe; ja sam bio jedini muškarac. Niko nije progovarao, svima je bilo nelagodno i tenzija je počela da raste. Naposljetku je Gurđijev ušao i, primetivši tenziju, pogledao po sobi i rekao: „Šta! Niko ne govori? Da li je ovo grobnica? To je kao da sedite na mestu za nuždu i ništa se ne dešava!“ Svi su prasnuli u smeh i tenzija se raspršila.

Žene su bile od one vrste koja je u to vreme budila u meni osećaj neprijateljstva – intelektualke i poslovne žene. Bile su neudate i radile su sa Gurđijevim u maloj grupi. Ustanovio sam da je sa njima radio na interesantan način i jednog dana sam ga pitao da li bih se mogao pridružiti toj grupi. Rekao je: „Ne“.

„Zašto?“, pitao sam.

„Nije za tebe, nije za muškarce. Ovo je poseban tip.“

U to vreme nije bilo drugih redovnih grupa u Parizu i on je radio sa njima nekoliko godina i usavršio jedno od njegovih „čudes“a. Promenio je njihov unutrašnji život, tako da su, od prilično arogantnih intelektualki i uspešnih poslovnih tipova kao što su neke od njih izgledale meni, postale topla i saosećajna ljudska bića. Katarina Halm, Margaret Anderson i Solita Solano su bile u ovoj grupi.

Želeo sam da pročitam poglavlje koje je Gurđijev upravo završio, *Profesor Skridlov*, iz *Druge Serije*, čiji odlomak sam dobio. Kada sam jednog dana otišao do stana, ostavio me je samog u špajzu, zatim je doneo hrpu detektivskih romana i stavivši ih na sto, rekao: „Možda želiš nešto da pročitaš?“. Bacio sam pogled na gomilu knjiga i kazao: „Da,

ali ne detektivske romane, došao sam da vidim da li ćeš mi dozvoliti da pročitam *Profesora Skridlova iz Druge Serije*.“ Izašao je ništa ne rekavši.

Posle ručka ponovo sam ga pitao i opet nije ništa rekao, i otišao je u svoju sobu. Pričekao sam malo, a zatim rekao Soliti Solano, koja je bila njegova sekretarica u to vreme: „Da li bi otišla i pitala gospodina Gurđijeva mogu li pročitati *Skridlova*?“ Otišla je do njegove sobe, vratila se i izvestila: „Kaže da si pijan.“ „Možda sam popio prilično armanjaka, ali nisam pijan“, odgovorio sam. „Osećam posebnu potrebu da pročitam *Skridlova*, molim te, pitaj ga ponovo – za dan, dva putujem u London i verovatno se neću vraćati par nedelja.“ Ponovo je izašla i za par minuta se vratila sa kopijom otkucanom na pisačkoj mašini.

Još uvek sam bio podstaknut razgovorom za vreme ručka, i zagrejan od armanjaka, te je priča ostavila dubok utisak na mene, naročito deo gde otac Đovani priča Gurđijevu i Skridlovu o dva starca, bratu Alu i bratu Sezu, koji su ih posećivali s vremena na vreme i propovedali braći manastira. Rekao im je da kada bi brat Sez govorio, imali biste osećaj kao da slušate pesmu rajskih ptica. Kada bi slušali brata Ala, njegove reči bi imale suprotno dejstvo. Govorio je loše, bilo je teško pratiti njegove reči, bez sumnje zbog njegove duboke starosti. Ali, iako propovedi brata Seza odmah proizvode snažan utisak, on postepeno slabi, sve dok ništa ne ostane. Što se tiče brata Ala, njegove reči na početku ne proizvode gotovo nikakav utisak; ali vremenom suština njegovog predavanja prodire do dubine srca gde ostaje zauvek.

Uspenski i Gurđijev.

Za čitanje *Skridlova* Gurđijev je komponovao muziku koja je izazivala duboke emocije.

Sledećeg dana za vreme ručka setio sam se nekih pitanja koja sam želeo da postavim Gurđijevu, i pokušavao sam, ali svaki put bi me odbio. Naposletku sam pitao: „Da li mislite da sam se promenio proteklih godina?“, nadajući se, naravno, da će reći da sam se promenio nabolje.

Sve što je rekao je bilo: „Malo si ostario.“

„Da li je to sve?“

„Još uvek si egoista.“

„Nisam siguran u sebe više.“

Počeo je da priča o nečemu, aludirajući na mene, ali nisam mogao da ga pratim. Onda je rekao: „On je srećan čovek jer ne razume šta govorim, tako da ne pati.“ Na to je iz mene izletela snažna emocija: „Znam da sam ništa i da ništa ne razumem.“ Potišteno sam seo nazad sa saznanjem o sopstvenoj praznini. Gurđijev je započeo razgovor sa gospođicom Gordon, tada me je pogledao, nasmejao se i rekao: „Znaš, ponekad je neophodno zabosti paunova pera na određeno mesto (upirući prstom na svoju zadnjicu), i (ustajući) ophodiš se, ne ovako (koračajući na skroman, pokajnički način) već ovako“ – i šepurio se okolo njišući svojom krupnom zadnjicom. Svi smo se, uključujući i mene, smejali.

Seo je i počeo da govori sa mnom. Ponovo ga nisam mogao pratiti, pa je rekao ostalima: „Govorim mu nešto, ali on ne razume. Sledeće nedelje počće da misli. Sledećeg meseca ili godine, ili za dve ili pet godina, počće da razumeva nešto.“ Sve što sam mogao razumeti tada bilo je da shvativši sopstveno ništavilo čovek ne sme klonuti duhom, već trpeti pravu grižu savesti. Samosažaljenje i prekorevanje samog sebe traće energiju, dok griža savesti pomaže, na neki misteriozan način, da se isprave greške iz prošlosti. Isto tako, osoba mora naučiti kako da upotrebi sujetu i pravi ponos. Ponovio je ono što mi je rekao ranije – da anđeli i đavoli u stvari imaju najviše sujete i dodao: „Samo ako imaš pravu lukavost, možeš ih učiniti svojim slugama. Anđeo može učiniti samo jednu stvar, dabbel (đavo) može sve. Čovek mora biti lukav, ne u značenju sadašnjeg engleskog jezika, već u smislu staroen-gleskog.“

Drugi put, za večerom, dok smo nazdravljali idiotima, opet me je pitao:

„Koja si vrsta idiota sada?“ „Ne znam“, rekao sam, „moraš mi reći.“ „Trebalo bi da znaš“, rekao je vrlo ubedljivo, „čovek mora poznavati sebe.“ „Onda mislim da sam beznadežan, sa malo nade.“ „Da, stvarno si beznadežan idiot.“ Nazdravili smo: „U zdravlje svih beznadežnih idiota, i objektivnih i subjektivnih. Neophodno je dodati da će samo oni koji rade na sebi u toku života umreti časno; ostali koji ne rade neće kao psi.“ Nazdravili smo armanjakom.

„Koji bi želeo da budeš, objektivni ili subjektivni?“, pitao me je.

„Subjektivni, naravno“, rekao sam. „Ne želim da umrem kao pas.“

Na to je dodao: „Svaki čovek misli da je Bog, ali subjektivni beznađežni idiot ponekad zna da nije Bog. Objektivni beznađežni idiot je izmet. Nikad ne može da bude nešto, niti da čini išta. Subjektivni beznađežni idiot poseduje mogućnost da ne bude izmet. On je došao na mesto gde zna da je beznađežan. Spoznao je svoje ništavilo, da nema postojanje.“

Pružio mi je crvenu papriku i rekao: „Pojedi, tako ćeš zapamtiti.“ Stavio sam papriku u usta i, kao Kurd u *Belzebubovim pričama*, nastavio da žvaćem iako mi je celo telo gorelo. Rekao je: „Može biti faktor podsećanja.“

To me je podsetilo na jednog dečaka u *Prieuréu* koji se rđavo vladao i nije hteo da sluša. Gurdijev je posmatrao. Otišao je do njega, zgrabio ga i rekao: „Moraš naučiti da slušaš svoje roditelje“, okrenuo ga je, snažno ga udario i rekao: „Ovo će ti biti podsetnik.“ Dečak je pobegao plačući, držeći se za zadnjicu i vičući „podsetnik, podsetnik!“

Nakon što sam pojeo papriku, dok sam dolazio do daha, Gurdijev se obratio nekome: „Svi pričaju o „nadi“, „veri“ i „ljubavi“. Zaboravite na vašu nadu, veru i ljubav kako ih sada razumete. Morate dostići novo razumevanje. Pišem o svemu ovome u *Belzebubu*.“

Pitao sam: „Šta sa ljudima koji te nisu upoznali ili te nikad neće upoznati? Kako će oni biti u stanju da razumeju *Bezebubove priče*?“ Odgovorio je: „Možda će razumeti bolje od mnogih koji su stalno u mojoj blizini. Vi, uzgred rečeno, često me vidate i postajete identifikovani sa mnom. Ne želim da se ljudi identifikuju sa mnom, već sa mojim idejama. Mnogi koji me nikad neće upoznati, obični ljudi, razumeće moju knjigu. Možda će doći vreme kada će *Belzebubove priče* čitati u crkvama.“

Među mojim beleškama našao sam sledeće:

Onaj koji korača putem Božijim razlikuje se po pet stvari:
Slobodan je od zabrinutosti u vezi sa svojim dnevnim potrebama.

Sve što radi radi u slavu Božiju.
Konstantno se bori sa slabostima i negativnim emocijama.
Pokušava da se seća sebe uvek i u svemu.
Seća se da je smrtnan i da može umreti u svakom trenutku.